

Latweefchu Awises.

Nr. 52.

Zettortdeenâ 24. Dezemberi.

1859.

Awifchu - finnas.

Behterburga. Muhfu augsti zeen. General-Gubernaters 9tâ Dezemberi nobrauzis us Behterburgu. Behterburgâ taiſiſchoht leelu pilli no glahſes, ſnr pukkes rahdiſchoht. Tur arri leela beedriba griib fameſt 300 tuhſt. rubl. un par to gahdaht, ka 1) warroht dabbuht labbas deeneſta laudis, 2) ka deeneſta laudis labbu weetu warr dabbuht 3) un ka tee, kaſ bes weetas, warr dabbuht kohrteli un maiſi til ilgi, kamehr jaunâ weetâ eegahjuſchi. Ta beedriba galwo par to deeneſta zilweku, bet tam ja maſ 1 gads tai nammâ fur eegahjis, japaleef. Sawâ deeneſta grahamatâ tam kungam ja eerakſta kâ ſchis deenejis; ja pahri reiſu tam ſlikti eerakſtihts, tad to wainu gruntigi iſmekle. Ja kahds 10 gaddus labbi weenâ weetâ kalpojis, tad tam ſchinko 25 rubl.; ja 15 gaddus gohdigi deenejis, 50 rubl. f.; ja 20 gaddus deenejis, tad tam dohs penſioni wiſſu muhſchu. Bateefi teizama leeta. — Keiſers pawehlejis, lai Kaukaſus kalnu- laudim eetaiſa ſkohlâs, jo tur wehl effoht leela tumſiba.

Rihga. 1mâ Dezemberi Rihgas-Dinburgas dſeſes-zelka beedriba prohwejuſe pirmo reiſi braukt ar ugguns-ratteem lihds Kurtes muſſchas, 35 werſtes no Rihgas. Arri zeen. General-Gubernaters, Gubernaters, Rihgas rahts kungi, muſſchneeki un dſeſes-zelka wezzaki braukufchi lihds. 11tâs no rihta iſbraukufchi un leels kauſchu pulks ſaſkrehjis ſkattitees. Skrehjuſchi 8 juhdses par 1 ſtundu. 20 werſtes noſkrehjuſchi pa 20 minutehm, tad ap-turrejuſchi un aplanhojuſchi to leelo akminu tiltu. Tad ſkrehjuſchi lihds to leelu ſkunſtigo tiltu pahr Ohgeres uppi, kaſ no akmineem un dſeſes taiſita. Kad appakſch ta tilta ſtahwoht un redsoht zil ſkunſtigi taiſiti un zil ſihki tee dſeſes greesti effoht, pahr

kurceem jabrauz, tad effoht tihri brihnumſ, ka tee tahdu maktigu ſwarru pahrweddoht warroht neſt. Tee zitti leeli tilti wehl naw gattawi, bet 1860tâ gaddâ wiſs buhſchoht gattaws un par gaddu warreſchoht braukt lihds Dinburgai. Lai nu arri paſteids to Zelgawas-Rihgas zelku taiſiht.

Londonê un **Parisê** brehz par til niknu fallu, ka ſenn deenahm naw redſejuſchi. Zebſchu Behterburgâ tikkai 8 grahdi fallis, tad tai paſchâ deenâ Parisê 15 grahdi fallis un waktis ſaldats nofallis. Liones pilſatâ fur wehl ſiltaka ſemme, fallis 20 grahdi. Londonê 12 grahdi fallis, un pa 2 leeleem dihkem kaſ tur irraid, effoht ſanahjuſchi us weenu kahdi 15 tuhſt., us ohtru kahdi 20 tuhſt. zilweki, kaſ iſluſtejuſchees pa leddu gan ar leddus kurpeem ſkreedami, gan ſkattidamees, gan ſchâ un tã. Dauds gan leddu eeluſjuſchi, bet no ta ſauſcha pulka iſglahbti tappuſchi. Ir no Wihnes rakſta, ka tur til dauds ſneega un tahdi putteni, ka pa dſeſes-zelkeem ne warrejuſchi braukt.

Awrika. Marokkeſchi ſakauti nu effoht gabalu atpakkat gahjuſchi un kalnâs tumumâ eemettuſchees; tad nu Spanjeri druſzin dabbu atpuhſtees, un labbaki tur us karu warr eetaiſitees, jo teem tur effoht wiſſahds truhkums pee laika ne ſagahdajuſchi kaſ waijaga ſweſchâ ſemmê. Redſ, ka nu itt nikns karſch buhſchoht, ka naw ſpehka deesgan un tamdeht nekrufſchus nemm ar ſteigschanu. Par nelaimi Kolera ſehrga tur abbus pohſta — ir Spanjerus ir Marokkeſchus. 19tâ Dezemberi effoht wehl labbi iſkahnwufchees, tad eenaidneeki gahjuſchi kalnâs.

Parise. Dſurd ka to leelo Kongreſſi tikkai 7/10 Janwari ſahſchoht; un Wahzu Awises rakſta, ka waldineeki turpu ſuhſiſchoht paſchus leelakus miniſterus. Muhfu Keiſers ſuhſihs Wir-

stu Gortſchakowu, Bruhſis Schleinizzu, Sardinjeris Kawuhru, ir Bahweſts nu gribboht ſubtiht Antonnelli, Calenderi Ruſſelu, Giſtreikeri Rechbergu Pa tam Italeeſchi gaida kaſ taps ſpreeſts, bet pee tam paleek, ka Sardinjerim padewuſchees par appakſchneekeem. To Buonkampagnu wiſſi peenehmufchi par ſawu General-Gubernateru, kaſ lai tohs walda Sardinjeru Kehniaa wahrda, kamehr ſchi leeta gruntigi noſpreeſta. Buhtu wiſſ labbi, til ne ſinn wehl, ka ar ta Bahweſta ſemmi darriht, jo tam to ne gribb panemt, nedſ arri kaudis ar warru ſpeeſt, lai pee winna paleek. Labbu padohmu nu gan ſinnahs uſeet. Sprantschu Keiſers taggad ar to darboſahs, ſawu ſaldatu mundeerinus pahrtaiſiht, lai teem wehl labbaki buhtu karra laika. Maktigi darbojahs ar karra leetahm Sprantschu, bet wehl dauds wairaf Calenderu ſemmè itt ka us leelu karru, kaut taggad gan ka draugi rahdahs, un kohpa eet us karru prett Aineſereem. — Wezzais Prinziſ Sche-roms atkal atſpirdſis.

Aſia. Japana. Kreemu fugga wirſneeks ar diweem no ta fugga us wakkaru bij gahjuſchi pee mallas eepirktees kajda Japanb pilſata. Teem uſkrittufchi ſleplawi, tohs aplaupijufchi, breeſmigi ſalappajufchi un til weens, taſ fugga pawahrs, dikti eewainohſe dſihws aiſbehdiſis. Tuumâ pulks kauſchu effoht bijis. Muſju leelaiſ Generalſ Murawjewſ ar ſaweem karra-fuggeem Japana buhdams, tuhda no waldiſchanas par to praſſijis atbildeſchann un lai tohs ſleplamus dohd winna rohkaſ. Wehl tohs ne effoht uſgahjuſchi, jo ta rahdahs, ka Japaneru wirſneeki arri par ſcho ſieplawibu ſinnajufchi. Mahzibu tee gan dabbuhs ka peenahkaſ.

Amerika. Laſſijufchi, ka taggad drehbes, ſehgeles un wiſſabas leetas ſchuj ar maſchini, ko iſgudrojufchi. Geſahkoht teize, tee neeki! bet nu til derrigas, ka Amerika jaw irr 40 pabrihki, kur tahdas maſchineſ taifa, jo wiſſur ſahſ ar tahm ſchuht un ſtrohderu ſekeem maiſi panemm. Tahda maſchine maſfajoht 50—125 dahlderu. Iſgahjuſchâ gaddâ ſchee pabrihki jaw effoht 12 tuhlſt. tahdu ma-

ſchinu pahrdewuſchi. Pee mums no tam wehl maſto ſinn.

Italia. Garibaldim, Italias Generalim, jau ohtra gaſpaſcha mirruſi, un wiſſ ſcho ſawu mihtu ſeewinu gauſchi noſchehlo. Irr arri noſchehlojama, jo bija ſawam laulatam draugam ne ween labſ palihgs mahjas buhſchanâ, bet daudsreis arri drohſchs atſpaids karra laika. Winna nekad ne atſtahje ſawu kungu, bet bija wiannam arweenu klaht, tiklabb kad taſ us uhdens karroja, ka us ſemmes. Weenreis winnai norahwe lohde zepuri un mattu biſi, bet winna par to neko ne behdaja Zittureis winna jahje par nakti 12 juhdses eenaidneeku ſemmè, iſluhkodama winnu karra-ſpehku. No ſchihſ jahſchanas ſtahta Garibaldiſ patſ ta: „Bija kohti tumſcha, wehtrina nakts, leetus lija un pehrkoneſ duhze; bet manna gaſpaſcha ſazzija: „Nu irr iſdewigs laiks eenaidneeku lehgeri labbi apluhkoht; dohd man labbu ſirgu, es jahſchu eenaidneeku ſemmè.“ Nu tappe winnai parleeku trammigs ſirgs dohts, ko knappi til kahds warreja waldiht, un ſchi ſehdahs tam muggurâ us aiſſkreen ka wehſſch. Pee weenas uppes ſtahweja 4 jahntneeki us wakti; tee winnu pamannijufchi jahjam, dohmaja ſpohku effam un behdſe. Pee uppes peejahjuſi winna ne mekleja laiwu, bet ſirgu uppe eedſinnuſi, eekehrabs tam aſſe, un ſchis winnu pahrwilke ittin laimigi pahruppi. Atkal zittâ reiſe, kad Garibaldim bij jabehg preekſch eenaidneekem, winna 4 deenas no weetas jahje un wiſſâ tai laika wairaf ne baudija, ka weenu taſſi kappijas. Winna effoht no eenaidneekem behgdama un breeſmigi ſtreedama pee ſemmes krittufi un ſawu garru iſlaiduſi, bez ka eenaidneeki to buhtu eewainojufchi. Lai nu duſſ weegli pehz gruhta deenas puhlina. Garibaldiſ Genuas pilſata ſchis deenas pa eelahm jahjoht, no trakka ſirga noſweeſts un negauti ſadauſihts tappis, bet nu atkal atſpirdſis. J. K.

Seewas gudriba.

Calenderu ſemmè ittin pulks pabrihku. Tahdu weens ſtahw ſtarp tiem pilſateem Liverpuhl un Mentſcheſter, kurrâ tohrnis til augſts, kahdu nekur zit-

tur pafaulè ne redseja lihds fchim. Dohrnis fchis irr fkurstenis, gandrihs peež simts pehdu (495) augsts, eefschâ appafschpuffè trihèdesmits pehdu plats, augschâ weenpadesmits pehdu, un waijadsseja us tam milj. un fchetrsimts tuhstoschu stee-gelu, jo muhriš appafschâ desmits pehdu, un augschâ wehl pehdu refns.

Kad fcho fkursteni muhreja — notiffahs, ka algadicha feewa bija gudrafa pahr wiffseem teem wihreem kas tur stahweja, pat pahr teem muhrneekeem un pašchu meisteri.

Tahdus fkurstenus tai semmè usmuhre ne tà, kâ ahrpuffè taifa stekkes, jo tahs makfatu pahleeku dauds; nè, — bet eefschpuffè winnas zeff, un tà kâ tai pašchâ laikâ arween irr diwi tahsches, un kad fahf wirsü treschu fataisihf, tad pirmaju appafschâ isahrda, un tà stekkes kahpele us augfchu, un irr tahm arween tif diwi bakku un dehtu kahrtas, us feptin pehdu pirma no ohtras atstahta. Appafsch tad irr tuhšchums no 50, 100, 200 un wairaf pehdu, lihds pašchu semmi, — bet us augfchu stekkes paleef arween fchaurakas jo augstaki muhru zeff.

Nu fkurstens bija gattaws; augfcham gallâ alminu krohnis ar dselles klambareem stipri fataisihfs, — stekkes isahrdira, strahdneekus nolaide semmè tapat ka katrà deewa winnus bija dabujis us augfchu, — ar wirwi kam fpannis bija peefeets. Weens no teem laudim gallâ wehl palikke augfcham tohs pehdigus balkus peefeet pee wirwes, un tad atlikke tif ween fchlehrsis, fo muhreschanâ zeff arween augstaku, un pee ka uswelk tahs muhru lectas, lihds kamehr beidssoht tas paleef fkurstena wirsgallâ. Nu pee wirwes arri pehdigs strahdneeks nolaischahs un tad zilweks ne ka ne warr wairs tapt us augfchu bes leelahm dahrgahm stallaschehm. Un tà nu bija arri darrijufchi, kad minnetu pabrihka fkursteni usmuhrejufchi. Wifs bija gattaws, pehdigs wihrs jau bija semmè, un tee strahdneeki kas taifjahs us gohda maltiti eet, feidschis wirwi tà kluppinaht, ka pahr rulli nofkrehje semmè un wiini nu warretu fawu darbu atstaht, wirwi glabbajufchi. Pehdi-

gais gan bija semmè, — bet ne wiffpuhehdigais, un nu neka wairs ne fpehje wirwi wehl apturreht, kas no rullas afchi nofkrehje. Tahda wirwe, wairaf ka zella refnumâ un peežsimts pehdu garra; kad ta fkreij semmè, wairs naw waldama. Muhrneeks fehdeja weentulis augfchâ, 495 pehdu augstam fkurstenim wirsü.

Ko nu lai darra? Dohmaja wihram effoht wifslabbaki augfchpehdu nogahstees semmè, — jo fo tad nu wehl warreja zerreht? Kursch nu wehl warreja lihdscht? Kursch buhtu wiinu glahbis ar leelu darbofchanu, un kad ir simts kauschu darbotohs, — ka wihrs, — ilgi bes meega un ne-ehdis no fawa fpehka atstahts, pa deenahm un naktim breefsmigâs nahwes bailès fehdejis, ne buhtu pats jau nofrittis semmè, pirms warreja tapt wiinam klahf? — Gau dsirdeja daschu padohmu. Sazzija, lai appafschâ isplatta un turr kahdu leelu palagu, ka nolezsoht wihrs zaur to paliktu turrehts, ka breefsmigi ne fadausitohs. Zitti fazzija, lai fchauj leelu-gabbalu lohdi ar fchnohri pahri pahr fcho nabbadsinu, kasinn woi wiasch ne noferschoht fchnohri. Us to neweens ne dohmaja laist ar wehju tahdu papihrapuhli kahdu behrni labpraht ar peefeetu fchnohriti laisch fkreijam un liddinajam gaisâ, — arri ne dohmaja lai taifa gaisa-bumbu jeb gaisa-fuggi (Wahz. Luftballon) ar fo nelaimigam wihram fchnohri peewest pehz kahdahm stundahm. Stahweja wiffi, un ne finnaja fo dohmaht fo darriht, — raug, tad nelaimiga wihra feewa us wiinu brehze: Bopp! nomauz sekku weenu, no-ahrd to un laisch deega fuzzeni semmè!

Tahds gudrs padohms ne bija pat ne tam, kas papihra puhli gribbeja nemt par paligu. Wihrs tuhliht fapratte, ka nu taps isglahbts. Nowilke sahbaiku, nowilke sekki, ar nasi to nogreese wirs papehda un itt drihs dubbults deega fuzzens bija no-ahrdihts, stiprs deesgan, ar to uswilkt plahnju fchnohriti, un fchis fchnohritis bija stiprs deesgan wirwi uswilkt, fo likke dubbultu ap dselles stangas un tà wihrs nolaidchs semmè.

Sluddinaschanas.
Rohpu-fahli,

pahrdohd lehti Leepajâ pee

G. D. Buchert,
Jauna Bukla bobtē.

Ekkengraves muischâ, Jaun-Zelgawas aprinkē,
no Jurgeem nabloščâ gaddâ, mahjas us
4 renti dabbujamas. Skaidrakas sūnas tamdeht warr
dabbuht pee schabs muischas waldischanas. 2
Ekkengrawē tannī 5tâ Dezemberi 1859.

S i n n a.

Schis gads jaw taisahs us beigahm, tad nu laiks klahst fawus mihkus Awischu lassitajus usrunnagt un firsnigi luhgt: lai tee kas Latweeschu Awises us 1860tu gaddu gribb turreht, pee laika peeteizahs pee fawem zeen. mahzitajeem, fkoht-meistereem, teefas fkrhwereem un zitteem Awischu draugeem, kas lihds schim par Awischu lassitajeem tik mihligi irr ruhpejuschees un gabdajuschi, — schohs ihpafchi wehl tã luhgdami: lai fawas grahmatas un fawu naudu jeb tohs zilwekus kas nahst apstelleht Latweeschu Awises us 1860, nosuhta **Zelgawâ**, — nekur zittur, kã tik ween pee **Zanischewska** kunga Latweeschu Awischu nammâ, **Kanahla-eelâ**, kur pa wahrteem ee-eet flawiru-taisitaja **Triebes** nammâ. Schis irr tas weenigais nams kas irr schi masâ eelâ, -kas stary salka **Stolzera** bohtes un stary ta bekkera namma no leelajas eelas eet us fkrhweru eelu. 1860 gaddâ schē arri ikneddekas fawas Awischu lappas tee warrehs panemt, kas tahs ne dabbu ar pasti, bet pafchi **Zelgawâ** panemm. **Mihgâ** lai Latweeschu Awises us 1860 apstelle pee **Minus** kunga, kalku-eelâ, jeb pee **Dr. Buchholza** kunga **Pehterburgas** preekschpilsatâ, leelajâ eelâ stary **Gertruhdes** un **Kreemu** basnizu **Buchholza** nammâ ar to jauno, leelo, balto un sillo **Nr. 18**, kur pa wahrteem ja-ee-eet. Luhdsam wehl: to laikam darriht, lai wiffas tahs adresses pee laika waretu fataisihht, un ar jaunu gaddu ikkatram lassitajam fawu lappinu riktigi un bes faweschanas nosuhthiht. **Schulz.**

Rabbibas un prezzu tirgus Mihgâ tai 19. Dezember un Leepajâ tai 19. Dezember 1859 gaddâ

M a f a j a p a r:	Mihgâ.		Leepajâ.		M a f a j a p a r:	Mihgâ.		Leepajâ.	
	R.	K.	R.	K.		R.	K.	R.	K.
1/3 Eschetw. (1 puhru) rudsu 180 lihds	1	90	1	90	1/2 puddu (20 mahrz.) dselses	—	85	1	—
1/3 " (1 ") kweeschu 250 —	2	75	2	70	1/2 " (20 ") tabafa	1	25	1	20
1/3 " (1 ") meeschu 150 —	1	60	1	80	1/2 " (20 ") schlibtu appianu	2	75	2	30
1/3 " (1 ") ausu . 105 —	1	10	1	—	1/2 " (20 ") schab. zubtu gaff.	2	60	2	—
1/3 " (1 ") straw 200 —	2	20	2	—	1/2 " (20 ") frohna linnu	2	25	2	—
1/3 " (1 ") rupju rudsu milt.	1	70	1	80	1/2 " (20 ") bracka linnu	1	20	1	20
1/3 " (1 ") bihdelet. 200 —	2	40	2	50	1 muzzu linnu fehflu . . . 500 lihds	6	—	5	—
1/3 " (1 ") " kweeschu mil.	3	50	3	—	1 " silku . . . 8,50 —	9	—	9	—
1/3 " (1 ") meeschu putraim.	2	40	—	—	10 puddu farkanas fahls	5	—	4	50
10 puddu (1 birkawu) feena .	3	50	3	—	10 " baltas rupjas fahls . .	5	—	4	50
1/2 " (20 mahrz.) fweesta 375 —	4	—	4	—	10 " " smalkas " . . .	5	—	4	50

B r i h w d r i k k e h t.

No juhrmassas-gubernements augstas waldischanas puffed: Collegienrath G. Blaeße, Censor. Zelgawâ, tai 21. Dezemberi. 1859.
No. 223.